

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

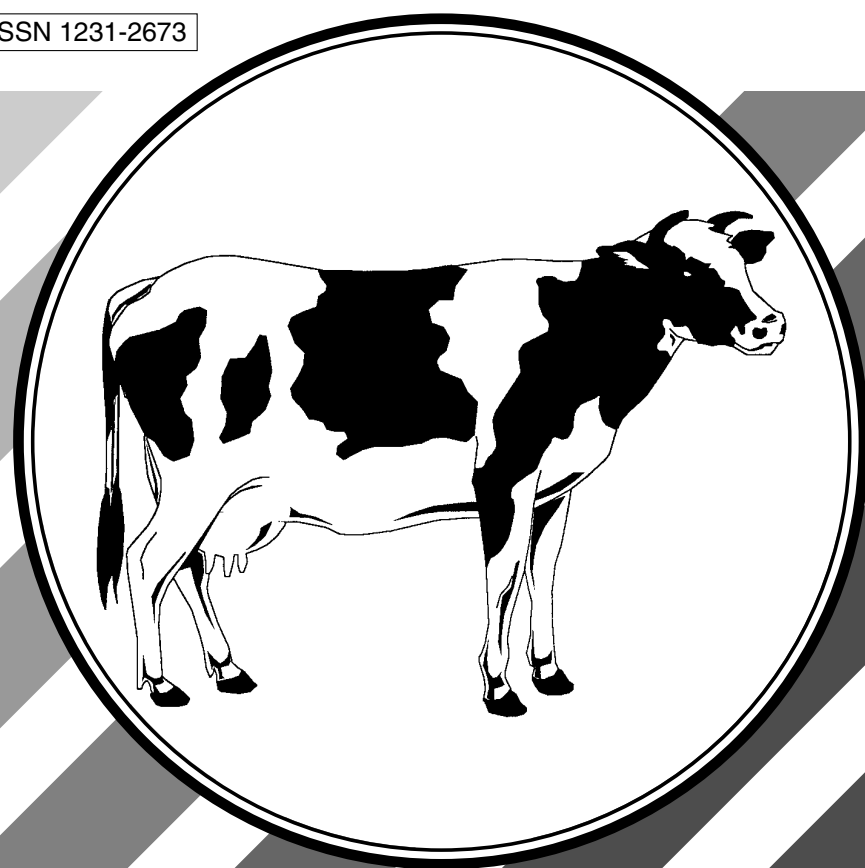
INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

NR
26

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2673

**ANALIZY
RYNKOWE**

KWIECIEŃ 2004

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja mleka – *J. Seremak-Bulge*
- III. Przetwórstwo mleka – *Z. Smoleński, T. Zdziarska*
- IV. Spożycie mleka i jego przetworów – *K. Świetlik*
- V. Handel zagraniczny mlekiem i jego przetworami – *P. Szajner, Z. Smoleński*
- VI. Interwencja na rynku mleka – *J. Sych-Winiarek*
- VII. Ceny – *J. Seremak-Bulge, P. Szajner, K. Świetlik*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

prof. dr hab. Zygmunt Smoleński
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-75-53

doc. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 666

dr Krystyna Świetlik
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 707

mgr Piotr Szajner
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 719

mgr Teresa Zdziarska
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 440

mgr Joanna Sych-Winiarek
• ARR • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 623-16-74

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 29.03.2004 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Krzysztof Mateńko, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w październiku 2004 r.

REASUMPCJA

Sytuacja na krajowym rynku mleczarskim zimą 2003/04 kształtowała się pod wpływem ograniczonego popytu i spożycia produktów mleczarskich, przyspieszonego wdrażania standardów weterynaryjnych i jakościowych oraz względnie korzystnej sytuacji na światowym rynku artykułów mleczarskich.

Mimo zmniejszenia pogłowia krów, wg stanów z grudnia, o 3,5% – do 2862 tys. sztuk, produkcja mleka w zasadzie utrzymała się na poziomie sprzed roku i wyniosła 11546 mln l, tj. ok. 11,8 tys. ton. Wydajność mleka od krwi wzrosła z 3902 l w 2002 r. do 3969 l w 2003 r. Dostawy mleka do przemysłu mleczarskiego wzrosły odpowiednio z 7007 mln l do 7150 mln l, przy zbliżonym poziomie cen skupu mleka (71,80 zł/100 l w 2003 r., wobec 71,51 zł/100 l przed rokiem).

Trwa proces koncentracji chowu bydła mlecznego, co przyczynia się do obniżania kosztów produkcji mleka i utrzymywania się relatywnie niskich cen skupu surowca mlecznego, przy równoczesnej szybkiej poprawie jego jakości. Susza i zmniejszone zasoby pasz w roku ubiegłym nasiliły proces wyzbywania się krów przez wielu rolników, co dodatkowo przyspieszyło koncentrację produkcji mleka.

W przemyśle mleczarskim kontynuowano dostosowywanie do standardów zachodnioeuropejskich, zarówno pod względem wymagań sanitarno-weterynaryjnych jak i technologicznych. Jednocześnie następowała koncentracja kapitału i tworzenie przedsiębiorstw wielozakładowych, zarówno drogą fuzji spółdzielni, jak i wykupywania podmiotów przez inne firmy. Przedsiębiorstwa

odpowiadające standardom unijnym i dążące do osiągnięcia tych standardów, starają się utrzymać swoich dostawców mleka, zarówno klasy ekstra jak i klasy I.

Niskie ceny surowca i korzystne wyniki finansowe umożliwiają modernizację przetwórstwa oraz dostosowywanie do zmieniającej się struktury popytu. Wzrasta produkcja serów wszystkich rodzajów, przy ustabilizowanym poziomie produkcji mleka płynnego przetworzonego, masła i śmietany oraz innych wyrobów. Systematycznie zwiększa się udział dostaw przemysłu, przy równoczesnym ograniczaniu bezpośredniej sprzedaży mleka i jego prostych przetworów przez rolników.

Zmieniają się preferencje konsumentów. Maleje spożycie mleka płynnego i śmietany oraz napojów mlecznych, z wyjątkiem jogurtów. Zwiększa się także spożycie serów, zarówno twarogowych jak i dojrzewających. Niskie ceny sprzyjają wzrostowi popytu na masło, którego spożycie w 2003 r. wzrosło o 2% i wyniosło 4,7 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Następuje stopniowe zbliżanie struktury spożycia artykułów mleczarskich do występującej w krajach Unii Europejskiej.

W obrotach handlu zagranicznego w 2003 r. utrzymano dodatnie saldo. Wzrósł eksport do Unii Europejskiej, głównie masła i serów w ramach kontyngentów bezcłowych. Głównymi kierunkami eksportu pozostawały kraje rozwijające się, którym sprzedawano mleko odtłuszczone i serwatkę w proszku oraz kazeinę. W imporcie, podobnie jak w poprzednich latach, dominował przywóz kazeiny i mleka w proszku z obszaru WNP.

W 2003 r. działalność interwencyjna ARR i ARiMR obejmowała dopłaty do produkcji mleka w proszku, eksportu OMP i przechowywania trwałych produktów mleczarskich; interwencyjne zakupy masła; eksport nadwyżek masła oraz dopłaty do ceny skupu mleka klasy ekstra.

Po akcesji, tj. po 1 maja do końca 2004 r. będą stosowane następujące mechanizmy interwencyjne: kwotowanie produkcji towarowej mleka, zakupy interwencyjne masła i OMP; refundacje eksportowe; dopłaty do prywatnego przechowywania masła i serów dojrzewających; dopłaty do spożycia mleka w placówkach oświatowych; dopłaty do odtłuszczonego mleka w proszku do produkcji pasz; dopłaty do mleka chudego do produkcji kazeiny i kazeinianów oraz dopłaty do przetwórstwa masła a także dopłaty do zakupu masła przez instytucje i organizacje charytatywne.

Przewiduje się, że akcesja przyspieszy proces modernizacji i koncentracji, zarówno produkcji mleka jak i jego przetwórstwa oraz zapewni stabilizację opłacalności produkcji mleka. Spowoduje urozmaicenie oferty wyrobów mleczarskich na rynku krajowym oraz przyczyni się do stopniowego upowszechniania wśród dzieci spożycia mleka. Wzrośnie wywóz na obszar Wspólnoty wyrobów mleczarskich, dotychczas nie lokowanych na tym rynku.

Równocześnie jednak może nastąpić ograniczenie importu z obszaru Wspólnoty Niepodległych Państw kazeiny i odtłuszczonego mleka w proszku, przeznaczonego po uszlachetnieniu na reeksport.

SUMMARY

The situation on the domestic milk market in the winter of 2003/04 was shaped by limited demand and so consumption of dairy products, accelerated implementation of quality and veterinary standards and relatively favourable situation on the world market.

Despite a reduction in milk cow herd (by 3,5% to 2862 heads as of December 2003) milk production virtually reminded unchanged from the last year and totalled 11546 mio litres or 11,8 thousand tons. Milk efficiency per cow increased from 3902 litres a year in 2002 to 3969 litres in 2003. Milk deliveries to the dairy industry increased from 7007 to 7150 mio litres respectively, with the procurement price level close to reported in the previous year (71,80 PLN/l versus 71,51 PLN/l in 2002).

The process of concentration of milk production persists, which leads to a decrease in production costs and keeps procurement at a relatively low level with significant improvement in the quality of milk. The draught and thus limited feed availability last year triggered the process of reduction in the milk cow herd, which additionally supported the concentration process.

The companies operating in the dairy sector continued adjustments to the EU standards as regards sanitary and veterinary requirements as well as technological regimes. Accordingly, there was a concentration of capital and the establishment of multi-unit enterprises on the way of a merge and overtaking by other companies. The companies matching the

EU standards and those willing to do so are trying to retain the suppliers of milk of extra and first quality grades.

Low level of raw milk prices and favourable financial results make the dairy processors capable to modernise production facilities in order to adjust to changing demand structure. Having stable level of the production of processed milk, butter, cream and other products the production of entire cheese selection increases. The share of direct sales of milk and basic dairy products, manufactured on farm, declines. On the other hand the share of milk supplied to the dairy industry increases.

The consumer preferences are also changing. The consumption of milk, cream and milk drinks (except of yoghurts) is declining, while a reverse trend is observed in the consumption of cheese (curd and hard types). Low prices push up the demand for butter, of which consumption in 2003 increased by 2% to 4,7 kg pre capita per annum. The structure of dairy product consumption is subject to a gradual alignment to the structure in the EU.

In 2003 the balance of foreign trade in dairy products was positive. Exports to the EU increased mainly in case of butter and cheese within zero duty rate quotas. Developing countries were still main market for Polish dairy products, mainly skimmed milk powder, whey and casein. Similarly to previous years import was dominated with casein and powdered milk originating in the former USSR countries.

The activities of the Agricultural Market Agency (AMA) and the Agency for Modernisation and Restructuring of Agriculture (ARMA) in 2003 concerned payments to production of powdered milk, export refunds for skimmed milk powder, storage schemes and intervention procurement of butter, exports of butter surpluses and payments to milk of extra quality grade.

After the accession, i.e. from the first of May 2004 onwards the following intervention measures will be in use: production quotas, intervention procurement of butter and skimmed milk powder, export refunds, private storage schemes for butter and melting cheese, subsidies of consumption at schools, payments to skimmed milk powder for feeding purposes, payments to the production of skimmed milk for manufacturing of casein, payments to butter production and charity schemes.

It is forecast that Polish accession will push up the process of modernisation and concentration of milk production and processing and would assure profitability of milk production at a stable level. It would also result in widening selection of dairy products on the domestic market and in a gradual popularisation of milk consumption among children.

The export of dairy products not traded on the EU market prior the accession is expected to increase. Simultaneously the import of casein and skimmed milk powder from the former USSR countries for re-export after inward processing is likely do decline.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazą się:

1. Rynek ziemniaka /25/ • kwiecień 2004,
2. Rynek ryb /1/ • maj 2004,
3. Rynek drobiu i jaj /25/ • maj 2004,
4. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /19/ • maj 2004,
5. Rynek mięsa /26/ • maj 2004,
6. Rynek zbóż /26/ • czerwiec 2004,
7. Rynek cukru /25/ • czerwiec 2004,
8. Rynek rzepaku /25/ • czerwiec 2004,
9. Rynek owoców i warzyw /24/ • czerwiec 2004,
10. Rynek ziemi rolniczej /7/ • wrzesień 2004,
11. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /26/ • wrzesień 2004,
12. Rynek pasz /16/ • październik 2004,
13. Rynek mleka /27/ • październik 2004,
14. Popyt na żywność /5/ • grudzień 2004.

RYNEK RYB

*Od 2004 roku rozpoczynamy publikowanie analiz o koniunkturze i perspektywach rozwoju rynku ryb. **Rynek ryb, stan i perspektywy** zawierać będzie analizę czynników podażowych (produkcja i import ryb) oraz popytowych (spożycie, eksport, przetwórstwo) wpływających na stan krajowego rynku ryb oraz na poziom cen. Ceny ryb oraz ich przetworów analizowane będą na trzech poziomach (ceny pierwszej sprzedaży, ceny hurtowe, ceny detaliczne). Ocena krajowego rynku dokonana zostanie na tle oceny sytuacji na światowym rynku ryb, makroekonomicznych uwarunkowań rozwoju rybactwa oraz regulacji rynku ryb.*

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2004 roku wynosi 34 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks-22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
